

ISONKYRÖN KUNTA
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS

Tarkastuslautakunta 18.5.2020

Kunnanvaltuusto 27.5.2020

ISONKYRÖ

ELÄMÄÄ SUUREMPI

SISÄLLYS

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
Tarkastuslautakunnan tehtävä	3
Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta	3
STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	5
KESKEISIMMÄT HAVAINNOT	7
Missä onnistuttiin ja missä parantamisen varaa	7
Talouden toteutuminen	8
TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN TOIMIALOITTAIN	9
Kunnanhallitus	10
Elinkeino- ja kaavoitusjaosto	12
Perusturvalautakunta	14
Sivistyslautakunta	16
Hyvinvointilautakunta	18
Tekninen lautakunta	20
Ympäristölautakunta	22
KONSERNI JA LIKELAITOSTEN ARVIOINTI	23
Isonkyrön Lämpö Oy	23
Isonkyrön Asuntovuokraus Oy	23
Kyrönmaan Jätevesi Oy (yhteisyhteisö)	23
KUNNAN TALOUDEN TUNNUSLUKUJEN ARVIOINTI	24
Vuosikatteen suhde poistoihin	24
Investointien tulorahoitus	25
Kuntakonsernin lainakanta	26
Kriisikuntakriteerit	26
YHTEENVETO	28
TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE	29

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävä

Tarkastuslautakunnan tehtävä on hallinnon ja talouden tarkastamisen järjestäminen (KuntaL 121.1 §), valtuuston päätettävien hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu (KuntaL 121.2 §) ja valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen sekä toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi (KuntaL 121.2 §).

Mikäli tilintarkastuskertomuksessa on esitetty muistutus tilivelvolliselle, tarkastuslautakunnan tulee lisäksi hankkia asianomaisen selitys ja kunnanhallituksen lausunto asiasta (KuntaL 125.3 §). Tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää (KuntaL 121.2 §). Mikäli tilintarkastuskertomuksessa on muistutus, valtuusto päättää tarkastuslautakunnan esityksestä toimenpiteistä, mihin muistutukset antavat aihetta.

Kuntalain 84§ mukaisesti laissa tarkoitettujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja toiminta

Kunnanvaltuuston toimikaudekseen 2017–2021 valitsema tarkastuslautakunta on tilivuoden 2019 arvioinnin osalta toiminut seuraavassa kokoonpanossa:

Varsinainen jäsen

Hakola Erja, puheenjohtaja

Karhu Timo,
varapuheenjohtaja

Karhu Jarkko

Nyrhinen Antti

Varo Raili

Varajäsen

Knuuttila Lea

Ala-Reini Marjo

Osmo Saari

Komsi Mika

Hakala Soile

Tarkastuslautakunta on tutustunut toimintaan, talousarvioon 2019 ja taloussuunnitelmaan 2019–2021 sekä tilinpäätökseen 2019, jonka kunnanhallitus allekirjoitti 30.03.2020.

Tarkastuslautakunta on seurannut toimielimien toimintaa laadittujen pöytäkirjojen perusteella ja kuullut kokouksissaan seuraavia:

20.2.2019 Tekninen johtaja Petri Hänninen

3.4.2019 Hallintojohtaja Jaana Järvi-Laturi

Tilintarkastaja on osallistunut tarkastuslautakunnan kokouksiin 16.1.2019, 3.4.2019, 2.5.2019 sekä 8.10.2019.

Tarkastuslautakunta on pitänyt tarkastusvuoden 2019 aikana 9 kokousta.

Tässä arviointikertomuksessa kunnanhallituksen vastausta edellyttävät kohdat on erikseen merkitty taulukkoihin.

Kunnan tilintarkastajana toimi KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy, päävastuullinen tilintarkastaja JHT, HT Ilari Karhu sekä avustavina tilintarkastajina HT Missu Huunanmaa ja Viivi Hautala.

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut toimistosihteerä Tarja Perkiö.

STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kunnanvaltuusto hyväksyi 14.11.2019 § 35 talousarvion 2020 ja taloussuunnitelman vuosille 2020–2022. Samassa yhteydessä hyväksyttiin päivitetty kuntastrategia 2025, jossa näkyy nyt myös kunnan uusi slogan ”Isokyrö – Elämää suurempi”.

Kuntastrategian missio: ”Elämää suurempi Isokyrö on itsenäinen ja ihmisläheinen kunta, joka huolehtii asukkaistaan laadukkailla palveluilla sekä mahdollistaa viihtyisän elämisen, asumisen ja yrittämisen.”

Visio: ”Elämää suuremmassa Isossakyrössä eläminen ja yrittäminen on Suomen parasta.”

Strategian painopisteet ovat edelleen mission ja vision mukaiset yrittäminen ja eläminen. Näitä painopisteitä tukemassa ovat voimavarat ja toimintaympäristö. Em. neljästä elementistä muodostuu strategian kokonaisuus. Jokaisessa neljässä elementissä on strategiset tavoitteet sekä niistä johdetut yksittäiset palvelulupaukset. Strategian osa-alueisiin sisältyvistä palvelulupauksista konkreettisimpana tilinpäätösvuoden aikana toteutui liikuntahallin rakentaminen (valmistui tilinpäätösvuoden jälkeen). Yritysvaikutusten arviointimenettely otettiin käyttöön. Lääkäritasoisia terveydenhuoltopalveluita oli hyvin saatavilla edelliseen vuoteen verrattuna.

Yrittämiseen sisältyy yrittäjyyskasvatus, maankäyttö ja rakennusluvut, alueellinen elinkeinopolitiikka, elinkeinopalvelut sekä yrittäjyyskulttuuri.

Elämisen strategiset tavoitteet koskevat varhaiskasvatusta, kouluja, sosiaali- ja terveydenhuoltoa, ikäihmisten palveluita, vapaa-aikaa sekä digitalisaatiota.

Yrittämisen ja elämisen strategisiin tavoitteisiin pääsemiseksi huolehdimme **voimavaroista** sekä **toimintaympäristöstä**.

Terveysperusteisten poissaolojen määrä on tarkasteluvuoden aikana kasvanut. Ainostaan alle 4pv kestävien poissaolojen määrässä on tapahtunut laskua edellisvuoteen verrattuna. Voimavaroissa on yhtenä palvelulupauksena huolehtia, että kunnan työntekijät ja viranhaltijat jaksavat työssään. Sairauspoissaolojen vähentämistavoite olisi harkittava mittari, mikä myös omalta osaltaan kertoo henkilökunnan hyvinvoinnista ja jaksamisesta.

Sijaispalvelun osalta on vuoden 2019 on otettu käyttöön sijaisrekryointipalvelu. Isonkyrön kunnan henkilöstökulut sijaispalvelu mukaan lukien kasvoivat merkittävästi tilinpäätösvuonna. Vuonna 2019 varsinaiset henkilöstökulut olivat 11.382.000 euroa (11.601.000 euroa vuonna 2018). Vuoden 2019 aikana otettiin erityisesti perusturvapalveluissa käyttöön sijaisrekryointipalvelu. Nämä kulut sisältyvät

palvelujen ostoihin ja olivat koko kunnassa 484.000 euroa vuonna 2019. Henkilöstösuunnitelman osalta tavoitteena jatkossa voisi ajatella olevan sijaiskulujen hallinta.

Strategiaa toteuttavien toimenpiteiden osalta tilinpäätös antaa liiankin optimistisen kuvan. Strategian mukaiset tavoitteet täyttyvät joka toimialueella ainakin tekstillisesti. Palvelulupaukset ovat kunnianhimoisia ja tavoitteissa olisikin hyvä huomioida entistä enemmän, kuinka strategian mukaiset palvelulupaukset saisimme tulevaisuudessa lunastettua.

KESKEISIMMÄT HAVAINNOT

Missä onnistuttiin ja missä parantamisen varaa

Tarkasteltaessa koko kuntaa ja valtuustokauden kokonaistavoitteita ja mittareita, onnistuttiin saavuttamaan tavoitteet riittävällä tasolla sekä toiminnan, että talouden näkökulmasta. Vuosikatteessa ei päästy poistojen tasolle (92,23%, 2018: 218,87%), kun tarkastellaan kuntaa liikelaitoksineen, konsernitasolla tunnusluku vuosikate % poistoista oli 94,63 % (2018: 178,4%).

Työllisyystilanne heikentyi hieman edellisen vuoden loppuun verrattuna.

Hallintosäätö päivitettiin ajantasaiseksi mm. organisaatiomuutoksista johtuen. Hallintosäännön päivitys piti sisällään mm. elinkeino- ja kaavoitusjaoston sekä henkilöstöjaoston, joiden lisäksi kunnanhallitus voi edelleen asettaa muita jaostoja. Lisäksi hyvinvointipalveluiden organisaatiomuutoksesta johtuvat korjaukset.

Hankintaohje päivitettiin vastaamaan ajantasaista vuonna 2017 uudistunutta Hankintalainsäädäntöä. Hankintaohje on yksi keskeinen strategiaa tukeva kehittämisohjelma. Hankintaohje on merkityksellinen kunnan elinkeinoelämän kannalta, sen avulla edistetään strategiassa asetettujen elinkeino-, työllisyys- ja ympäristötavoitteita.

Markkinointistrategia saatiin valmiiksi ja se jalkautettiin henkilöstölle sekä luottamushenkilöille. Markkinointistrategian tavoitteena on lisätä kunnan vetovoimaisuutta ja näin kasvattaa asukkaiden, yritysten sekä matkailijoiden määrää.

Hyvinvointipalveluiden organisaatio uudistettiin.

Henkilöstöhallinnossa siirryttiin kokonaisuudessaan sähköisiin toimintatapoihin.

Rakennusjärjestyksen uudistaminen saatiin valmiiksi ja se on tehty yhteistyössä muiden lähialueiden kuntien kanssa. Näin on saatu paremmat edellytykset luoda yhdenmukaisemmat rakennusjärjestykset kuntien kesken ja myöskin päällekkäistä työtä on tehty vähemmän.

Isonkyrön Asuntovuokraus Oy on edistänyt asuntojen sähköisten palvelujen tarjontaa avaamalla yhtiön kotisivut, joiden kautta asiakas voi hakea asuntoa sähköisesti.

Rakennuspaikkojen myynti ei ole lähtenyt kasvuun. Tarkastusvuoden aikana toteutettu tonttien markkinointikampanja ei saavuttanut suurta menestystä, eikä uusien rakennuspaikkojen myynnissä päästy lähellekään asetettua tavoitetta.

Tavoitteiden osalta mittarointia olisi hyvä kehittää eteenpäin siten, että ne tukevat yhä enemmän ja paremmin kuntastrategian tavoitteiden toteutumisen seurantaa, sekä kannustaisivat tavoittelevaan palvelulupausten täyttymistä.

Talouden toteutuminen

Isonkyrön kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2019 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2019–2021 kokouksessaan 8.11.2018 § 37. Talousarvio vuodelle 2019 hyväksyttiin 35.921 euroa ylijäämäisenä.

Tilinpäätösvuoden aikana nostettiin kaksi talousarviolainaa investointien rahoittamiseksi.

Verotuloja kertyi yhteensä 36.000 euroa enemmän, kuin talousarviossa oli budjetoitu. Verotulojen arvio oli tehty Kuntaliiton kuntakohtaisen arvion perusteella kuitenkin varovaisuuden periaatetta noudattaen.

Valtionosuudet toteutuivat verotulonkompensaatiosta johtuen 165.000 euroa paremmin.

Talousarviovuoden aikana valtuusto hyväksyi kokouksessaan 23.5.2019 oma-toimikirjaston investointihankkeen muutoksen (§ 19) ja määrärahamuutoksen Marttilantien kunnallistekniikan rakentamiseen (§ 20). Kunnanvaltuuston kokouksessa 14.11.2019 hyväksyttiin lisämääräraha Piiloluolantien kunnallistekniikan rakentamiselle ja Marttilantien kunnallistekniikan rakentamiselle (§ 29) sekä lisämääräraha Tervajoen aseman paikoitusalueen rakentamiselle (§ 30).

Käyttötaloudessa menomäärärahat ylittyivät erityisesti Terveystalouden tehtäväalueella, jossa menomäärärahat ylittyivät 476.000 euroa. Ylitys johtuu erikoissairaanhoidon kuluista, jotka toteutuivat 797.000 euroa budjetoitua suurempina ollen yli 1.0 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuonna 2018.

Toimintatuotot laskivat edellisvuoteen verrattuna 326.000 euroa, toimintatuotot toteutuivat kuitenkin talousarviota paremmin. Toimintamenot puolestaan nousivat huomattavasti edellisvuoteen verrattuna. Toimintamenoissa lisäystä tuli 1.845.105,62 euroa, joka muodostuu suoraan palveluiden ostoista. Palvelun ostojen osalta ylitystä alkuperäiseen talousarvioon nähden tuli 700.000 eurolla.

Poistot muodostuivat arvioitua suurempana. Poistojen arvioitu määrä oli 1.129.000 euroa, kun ne toteutuivat 1.265.000 euron arvosta. Mikäli poistot olisivat toteutuneet budjetoidun mukaisesti olisi tilikauden tulos toteutunut arvion mukaisesti.

Vaikka tilinpäätös oli alijäämäinen (-98.326,51 euroa) voidaan tulosta pitää tyydyttävänä.

TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN TOIMIALOITTAIN

Tilinpäätöskirjan talousarvion toteutumisvertailuissa on raportoitu toimielimittäin ja tehtäväalueittain talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta. Tavoitteiden toteutumista on arvioitu tilinpäätöstietojen perusteella. Tarkastuslautakunnan antama arvosana toimielimen tavoitteiden toteutumisesta on arvioitu toimielimen kaikki palvelualueet huomioon ottaen.

Tarkastuslautakunta on tässä luvussa arvioinut toimielinten tavoitteissa onnistumista seuraavalla asteikoilla:

kaikki tavoitteet toteutuneet

tavoitteet toteutuneet hyvin

suurin osa tavoitteista toteutumatta

kaikki tavoitteet toteutumatta

Taulukko 1 Arvosteluasteikko

Kunnanhallitus

TOIMIALA	KUNNANHALLITUS	
<p>Kunnanhallitus saavutti toiminnalliset tavoitteensa pääosin hyvin.</p>		
<p>Yleishallinnon ja talous tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintakulut alittivat talousarvion tavoitteen noin 177.000 eurolla. Toimintakulujen alituksiin ovat vaikuttaneet budjetoitua pienemmät henkilöstökulut sekä pelastuslaitoksen ja maaseutuhallinnon alhaisempina kulujen toteutumana.</p>		
Talousarvion toteutuminen	Toimintakate, budjetoitu	-1.705.490
	Toimintakate, toteutunut	-1.468.305,19
	Toimintakate, % budjetoidusta	86,1
Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta		
Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset	<p>Viestintäohje uudistettiin vuonna 2019. Sisäistä ja ulkoista viestintää on kehitetty. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että viestintä on ollut ajantasaista ja hyvää. Tarkastuslautakunta muistuttaa, että on tärkeä huolehtia ajankohtaisesta tiedosta myös kunnan internet-sivuilla. Vastuulliset voisivat oman palvelualueen osalta tarkastaa, että internet-sivuilla tai muissa some-kanavissa oleva tieto olisi aina ajantasaista. Ohjeet ja muu julkisessa verkossa oleva materiaali on myös hyvä tarkastaa aika-ajoin, etteivät ne sisällä mitään vanhentunutta tai virheellistä tietoa.</p> <p>Kunnanvaltuuston 23.5.2017 § 14 hyväksymää hallintosääntöä muutettiin luottamushenkilöiden palkkioiden osalta kunnanvaltuuston kokouksessa 8.11.2018 § 33, muutokset tulivat voimaan 1.1.2019. Vuonna 2019 hallintosääntöön hyväksyttiin muutoksia laajemminkin, kun kunnanvaltuusto hyväksyi uudistetun hallintosäännön kokouksessaan 14.11.2019 § 28, joka tuli voimaan 1.1.2020.</p> <p>Tarkastuslautakunta muistuttaa, että hallintosäännön 169 § mukaan ” Esittelijä vastaa esittelemiensä kokousasioiden asianmukaisesta valmistelusta ja on velvollinen tekemään toimielimelle päätösehdotuksen.” Arviointivuoden 2019 aikana muutamissa tapauksissa esittelijän päätösehdotusta ei ole ollut.</p> <p>Tarkastuslautakunta kehottaa, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta noudatetaan ja valvotaan. Huolehditään siitä, että viranhaltijapäätökset tehdään välittömästi, kun päätös on syntynyt. Hallintosäännön sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta on noudatettava ja mikäli huomataan puutteellisia käytäntöjä, näihin puututaan välittömästi.</p>	

	<p>Tarkastuslautakunta toivoo, että uusien henkilöiden perehdyttäminen ja työhönopastus suunnitellaan aina ennakkoon. Esimiehellä tulee olla vastuu perehdyttämisen vastuusta ja seurannasta.</p>
--	--

Elinkeino- ja kaavoitusjaosto

TOIMIALA	ELINKEINO- JA KAAVOITUSJAOSTO						
Elinkeino- ja kaavoitusjaosto saavutti toiminnalliset tavoitteensa pääosin hyvin.							
<p>Elinkeinopalvelut tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintatuotot ylittyivät hieman budjetoituun verrattuna ja toimintakuluissa alitusta syntyi 14.000 euroa.</p>							
<p>Kaavoitus ja mittaus tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintatuotot ja -kulut alittivat molemmat talousarvion tavoitteen.</p>							
Talousarvion toteutuminen	<table> <tr> <td>Toimintakate, budjetoitu</td> <td>-272.542</td> </tr> <tr> <td>Toimintakate, toteutunut</td> <td>-249.698,26</td> </tr> <tr> <td>Toimintakate, % budjetoidusta</td> <td>91,6</td> </tr> </table>	Toimintakate, budjetoitu	-272.542	Toimintakate, toteutunut	-249.698,26	Toimintakate, % budjetoidusta	91,6
Toimintakate, budjetoitu	-272.542						
Toimintakate, toteutunut	-249.698,26						
Toimintakate, % budjetoidusta	91,6						
Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta							
Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset	<p>Markkinointistrategia valmistuu vuoden 2019 aikana. Kunnanhallitus hyväksyi markkinointistrategian 3.6.2019 ja se jalkautettiin henkilöstölle sekä luottamushenkilöille. Markkinointitoimenpiteitä aloitettiin määrärahojen puitteissa. Tarkastuslautakunta painottaa, että yksinään pelkällä strategialla ei saavuteta mitään, vaan tarvitaan jatkossa aktiivisia ja konkreettisia toimenpiteitä, millä asioita saadaan vietyä eteenpäin kohti sitä suuntaa, mihin kuntaa haluamme kehittää.</p> <p>Työllisyystilanne heikentyi hieman edellisen vuoden loppuun verrattuna ollen kuitenkin edelleen korkealla tasolla Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan muiden kuntien tapaan. Työttömien työnhakijoiden osuus oli vuoden 2019 lopussa 7,1 % (11,7 % v. 2015, 11,1 % v. 2016, 8,6 % v. 2017, 6,6 % v. 2018). Tarkastuslautakunta toteaa, että työllisyystilanne kunnassa on ollut hyvä verrattuna naapurikuntiin tai valtakunnan tasolla.</p> <p>Yrityskanta kasvoi arvioituun verrattuna. Uusia yrityksiä perustettiin 30 kpl ja lakkautettiin 20 kpl. Uusperustanta on ollut vilkasta, mm. useampi terveydenhuoltoalan toimia aloitti tarkastusvuoden aikana. Tarkastuslautakunta kannustaa kehittämään tavoitemittareita siihen suuntaan, mikä tukisi paremmin strategiassa määriteltyjä tavoitetiloja.</p> <p>VASEKin yrityskontaktien määrä ei saavuttanut tavoitteita. Yli puolet arvioidusta yrityskontaktien määrästä jäi toteutumatta. VASEKin yritysneuvontaresurssit ovat tarkastusvuoden aikana olleet vähäiset, joka heijastuu osaltaan laskeneessa kontaktointimäärässä. Yritysneuvoja on ollut tavattavissa kunnantalolla ilman ajanvarausta kuukausittain, tämän kysyntä on kuitenkin ollut vähäistä.</p>						

Kuntastrategissa palvelulupauksena on annettu 'VASEK Oy:n yritysneuvonnan vaikuttavuutta tehostetaan'.

Tarkastuslautakunta kysyy, kuinka ja millaisin toimenpitein yritysneuvonnan vaikuttavuutta saadaan tehostettua?

Kaavoituksen erityinen painopiste tarkastusvuonna on ollut Tervajoen asemakaavan valmistelussa. Tervajoen asemakaavan muutos ja laajennus on vielä kesken, eikä ole edennyt täten vielä ehdotusvaiheeseen.

Korttelin 110 osalta asemakaavan muutos hyväksyttiin tarkastusvuoden helmikuussa. Tarkastusvuoden aikana käynnistettiin asemakaavan muutos ja laajennus Riihitien alueella.

Tonttien markkinointikampanja toteutettiin tarkastusvuoden aikana. Asuntoalueilla toteutettiin 110 euron tonttikampanja, sekä Peippoosen alueella tonttien hintaa alennettiin. Kampanjoinnista huolimatta **rakennuspaikkojen myynti** ei saavuttanut sille asetettua tavoitetta. **Tarkastuslautakunta ehdottaa, että rakennuspaikkojen myynnin osalta tavoitemittaroinnin voisi segmentoida asuinrakennus- ja yritysrakennuspaikkojen kesken.**

Perusturvalautakunta

TOIMIALA	PERUSTURVALAUTAKUNTA						
	<p>Perusturvalautakunnan strategiaa tukevista tavoitteista saavutettiin pääosin hyvin.</p> <p>Perusturvan hallinto tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintakulut ylittivät talousarvion tavoitteen 1.600 eurolla. Toimintakulujen ylitys johtui eläkemenoperusteisista ja Kuel- maksuista.</p> <p>Sosiaalipalvelut tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintatuotot alittivat talousarvion tavoitteen 16.000 eurolla. Toimintatuottojen alitus johtuu korvauksista ja hoitopäivämaksuista, joita saatu vähemmän kuin budjetoitu ja palveluja ei ostettu niin paljon kuin arvioitiin. Toimintakulut ylittivät talousarvion tavoitteen 213.000 eurolla. Ylitys johtuu kotipalvelun, palvelukodin ja hoivaosaston palkkakustannuksista ja jaksotetuista palkkioista, lastensuojelun avohuollonkustannuksista ja kehitysvammahuollon kuntayhtymältä ostetuista avohoidon palvelumaksuista sekä sijaispalvelu Sarastia Rekry Oy:n käytöstä. Sairasloma- ja vuosilomasijaisia on otettu huomattavasti enemmän kuin vuonna 2018. Lisäksi kotipalvelussa on ollut yksi työntekijä enemmän kuin, mitä budjettiin varattiin palkkamenoja.</p> <p>Toimeentuloturvan tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Toimintatuotot ylittivät talousarvion tavoitteen n. 13.600 eurolla. Kuntouttavan työtoiminnan tuloja on saatu enemmän kuin oli alunperin arvioitu. Toimintakulut alittivat talousarvion tavoitteen n. 37.200 eurolla. Toimintakulujen alitus johtuu mm. siitä, että täydentävää toimeentulotukea ei ole käytetty niin paljon, kuin arvioitiin.</p> <p>Terveydenhuolto tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintakulut ylittivät talousarvion tavoitteen n. 476.000 eurolla. Toimintakulujen ylitys johtuu erikoissairaanhoidon kasvaneista kuluista. Erikoissairaanhoidon kokonaiskustannusten muutos edelliseen vuoteen verrattuna oli 15,3%.</p> <p>Osavuosikatsaus 1-8/2019 yhteydessä ei ole tehty talousarviomuutosta, koska tällöin on arvioitu, että sille ei ole tarvetta. Sairaanhoidon osalta arvioitiin jo silloin, ettei se tule pysymään budjetissa, mutta oletuksena oli, että perusterveydenhuollon loppulaskusta on tulossa enemmän hyvitystä kuin lopulta tuli.</p>						
Talousarvion toteutuminen	<table border="0"> <tr> <td>Toimintakate, budjetoitu</td> <td>-16.266.395</td> </tr> <tr> <td>Toimintakate, toteutunut</td> <td>-16.906.272,99</td> </tr> <tr> <td>Toimintakate, % budjetoidusta</td> <td>103,9</td> </tr> </table>	Toimintakate, budjetoitu	-16.266.395	Toimintakate, toteutunut	-16.906.272,99	Toimintakate, % budjetoidusta	103,9
Toimintakate, budjetoitu	-16.266.395						
Toimintakate, toteutunut	-16.906.272,99						
Toimintakate, % budjetoidusta	103,9						
Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta							
Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset	<p>Sosiaalipalveluissa on pysytty lain määräämissä määräajoissa, paitsi lastensuojelun osalta muutamassa tapauksessa.</p> <p>Tarkastuslautakunta pitää erityisen hyvänä, että lain määräämissä määräajoissa on pystytty pysymään suuresta työkuormasta huolimatta. Lisäksi on tärkeää, että resursseja on saatu käyttöön lisää.</p>						

Sosiaalipalvelun osalta talousarviossa kehittämistarpeeksi oli nostettu **lastensuojelun** asiakasmäärän väheneminen yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa. Tilinpäätöksen mukaan lastensuojelussa asiakasmäärä on ollut suuri. **Tarkastuslautakunta kysyy, millaisia toimenpiteitä lastensuojelun osalta saatiin kehitettyä arviointivuoden aikana?**

Tilinpäätöksen mukaan perhekeskusmallia on rakennettu yhteistyössä kunnan eri hallintokuntien, terveydenhuollon, poliisin, seurakunnan ja MLL:n kanssa. Talousarviossa tavoitteeksi oli asetettu, että perhekeskusmalli otetaan käyttöön vuoden 2019 aikana.

Tarkastuslautakunta kysyy, onko perhekeskusmalli saatu käyttöönotettua?

Omaishoidon tuen piirissä olevien määrä on hieman noussut arvioituun verrattuna. Omaishoidontuensaajia on ollut keskimäärin 61/kk. Omaishoitotuen jonoa ei ole arviointivuoden aikana ollut.

Kotipalveluiden osalta kaikki kotipalvelua hakeneet ja sitä tarvitsevat ikäihmiset ovat palvelua saaneet. Kotipalveluun perustettiin tarkastusvuoden aikana kaksi uutta lähihoitajan toimea.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kotipalveluun on saatu perustettua uusia toimia, koska kotiin päin tarjottavan palvelun määrä on kasvanut.

Hoivaosaston käyttöaste jäi tavoitteesta kahdeksan prosenttiyksikköä. Alitus johtuu, koska palveluita on pystytty tarjoamaan ikäihmisten kotiin enemmän. **Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että hoivaosastoa koskeva suunnitteluraha on hyväksytty vuoden 2020 investointeihin.**

Uudet työntekijät on perehdytetty tehtäviinsä ja kunnan toiminnan tavoitteisiin. Opiskelijat ja sijaiset ovat antaneet hyvää palautetta perusturvan eri palvelualueista. **Tarkastuslautakunta pitää erityisen hyvänä, että perehdytykseen on keskitytty. Lisäksi positiivinen palaute edistää palvelualueen hyvää mainetta, toimivuutta ja lisää työnhakijoiden keskuudessa mielenkiintoa.**

Täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentulotukipäätökset ovat tehty ajallaan. Kelalle maksettavan sakkorahan määrä on pysynyt maltillisena. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen on ollut tehokasta sosiaalitoimen, etsivän nuorisotyöntekijän ja TE-toimiston asiantuntijan toimesta. Tekniseltä palvelualueelta on ollut yhteyshenkilö kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden ja työtehtävien välillä. **Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että yhteistyöllä on ollut merkittävä rooli työtoiminnan järjestämisessä.**

Sivistyslautakunta

TOIMIALA	SIVISTYSLAUTAKUNTA						
<p>Sivistyslautakunnan strategiaa tukevista tavoitteista saavutettiin pääosin hyvin.</p>							
<p>Varhaiskasvatus ja opetus tehtävälleen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintatuotot ylittivät talousarvion tavoitteen 66.000 eurolla. Toimintatuottojen ylitys johtuu hanketuotoista, joita ei ole ollut tiedossa talousarviota laadittaessa. Toimintakulut ylittivät talousarvion tavoitteen 22.000 eurolla. Ylitys johtuu Tahtorannan erityisopetusyksikön perustamisesta.</p>							
Talousarvion toteutuminen	<table> <tr> <td>Toimintakate, budjetoitu</td> <td>-7.939.279</td> </tr> <tr> <td>Toimintakate, toteutunut</td> <td>-7.894.026,57</td> </tr> <tr> <td>Toimintakate, % budjetoidusta</td> <td>99,4</td> </tr> </table>	Toimintakate, budjetoitu	-7.939.279	Toimintakate, toteutunut	-7.894.026,57	Toimintakate, % budjetoidusta	99,4
Toimintakate, budjetoitu	-7.939.279						
Toimintakate, toteutunut	-7.894.026,57						
Toimintakate, % budjetoidusta	99,4						
Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta							
Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset	<p>Orismalan ryhmiksen ryhmäkoon pienentäminen ei ole pyrkimyksistä huolimatta onnistunut. Talousarviossa kehittämistarpeeksi oli nostettu erikseen esille Orismalan ryhmiksen tilojen riittävyys, joka oli noussut esille päivähoiton tilaselvityksessä esiin tulleiden epäkohtien osalta. Keskustan osalta tilajärjestelyt on saatu kuntoon, sillä yksityinen Loikka -päiväkoti toi lisäpaikkoja.</p> <p>Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että epäkohdat saataisiin ratkaistua ja toivookin, että asiaan haetaan ratkaisuja.</p> <p>Varhaiskasvatuksen kokopäivähoitopaikan hinta kasvoi arvioituun verrattuna 1.642 euroa/hoitopaikka. Ylitys johtuu siitä, kun omaa toimintaa ei voitu sopeuttaa samassa tahdissa, kuin palvelusetelien kysyntä kasvoi. Lisäksi haastaviin lapsiryhmiin on jouduttu palkkaamaan lisähenkilöstöä. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota, ettei varhaiskasvatuksen kokopäivähoitopaikan hinta jatka kasvua hallitsemattomasti.</p> <p>Perus- ja lukio-opetuksessa opetussuunnitelmien tavoitteisiin on päästy. Yrittäjyys -valinnaisainetta on tarjottu myös yhdeksäsluokkalaisille ja ryhmä on aloittanut toimintansa.</p> <p>Tarkastuslautakunta painottaa, että kuntastrategissa lupamme ' Yrittäjämäinen ja kansainvälinen toimintatapa on osa varhaiskasvatusta, perusopetusta ja Kyrönmaan lukiota.' Täten palvelualueen tavoitteen toteutumisen arvioinnin osalta voisi avata enemmän, kuinka hyvin tavoite konkreettisesti täyttyy.</p> <p>Kyrönmaan lukion urheilulinjaa on mainostettu yhtenä markkinointikeinona. Arviointivuoden aikana urheilulinjan seurayhteistyön kehittäminen ei kuitenkaan ole toteutunut suunnitellusti, harjoitusmahdollisuuksia onneksi kuitenkin on pystytty vahvistamaan.</p>						

Tarkastuslautakunta painottaa, että lukion urheilulinjalla olisi potentiaalia olla yksi markkinointistrategiaakin tukeva painopiste. Siksi onkin tärkeää, että suunniteltuja tavoitteita pystyttäisiin toteuttamaan suunnitellusti. Hyvin toimiva ja houkutteleva urheilulinja lisäisi varmasti myös Kyrönmaan lukion kuin kunnankin tunnettavuutta ja näkyvyyttä.

Kansainvälisyystoiminta laajeni arviointivuoden aikana, poikkeuksellisesti käynnissä oli kaksi Erasmus + -hanketta.

Erityisopetukseen perustettiin kaksi uutta erilaista pienryhmää tarvelähtöisesti. Oppilas- ja opiskelijahuoltohenkilöstön tilanne oli hyvä koulupsykologin ja nuorisokuraattorin tehtävien ollessa täytettynä. **Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että oppilas- ja opiskelijahuoltohenkilöstön osalta tilanne on hyvä.**

Koulukiusaamiseen on puututtu moni tavoin, kaikkeen havaittuun kiusaamiseen on puututtu sekä tilannetta on kartoitettu kyselyillä. **Tarkastuslautakunta kehottaa yhä jatkamaan aktiivista puuttumista kaikkeen kiusaamiseen. Kunnassa koulukiusaamisen osalta tehdyt mittaukset ovat olleet huolestuttavan korkeat.**

Hyvinvointilautakunta

TOIMIALA	HYVINVOINTILAUTAKUNTA	
<p>Hyvinvointilautakunnan strategiaa tukevista tavoitteista saavutettiin suurin osa.</p> <p>Hyvinvointipalvelut tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintatuotot alittivat talousarvion tavoitteen 16.400 eurolla. Toimintatuottojen alitus johtuu postin ja matkahuollon lähettämiseen liittyvästä käyttäytymisen muutoksesta, jossa ihmiset maksavat lähe-tyksensä etukäteen verkossa, eikä lähettämiseen liittyvät maksut kulje asiointipisteen kassan kautta. Toimintakulut alittivat talousarvion tavoitteen 80.000 eurolla. Toimintakulujen alitus johtuu myös em. lähettämiseen liittyvien maksujen muutoksesta. Myös sisäiset kulut olivat ennakoitua pienemmät mm. siivouksen ja vuokrien suhteen. Kaiken kaikkiaan alittuneet toimintakulut johtuvat tarkasta taloudenpidosta.</p>		
<p>Talousarvion toteutuminen</p>	<p>Toimintakate, budjetoitu</p> <p>Toimintakate, toteutunut</p> <p>Toimintakate, % budjetoidusta</p>	<p>-1.083.756</p> <p>-1.020.268,82</p> <p>94,1</p>
<p>Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta</p>		
<p>Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset</p>	<p>Hyvinvointipalveluiden uusi organisaatio otettiin käyttöön tarkastusvuoden aikana.</p> <p>Hyvinvointilautakunta tekee 1.6.2019 mennessä kunnanhallitukselle selvityksen liikunnanohjaajan ja nuoriso-ohjaajan toimenkuvista ottaen huomioon koko kunnan vapaa-aikatoiminnan.</p> <p>Tarkastuslautakunta kysyy, missä vaiheessa toimenkuvien selvitys on menossa?</p> <p>Kirjaston osalta tavoitteet on saavutettu pääosin. Lainaajien lisääntyvä verkkoasiointi näkyy myös kirjaston toiminnassa, joka näkyy verkkokäyntien lisääntyneenä määränä (fyysiset käynnit hieman laskeneet). Omatoimikirjasto varmasti tulee lisäämään kirjaston käyttöä.</p> <p>Liikuntasalien vakiovuorojen määrään osalta tavoitetta ei aivan ole saavutettu. Omien liikuntatilojen osalta käyttöaste on ollut korkea.</p> <p>Tarkastuslautakunta kysyy, onko aikaisempina vuosina tilastointitapa ollut erilainen? Onko mittarointia tarpeen muuttaa siten, että se antaisi oikeamman kuvan vakiovuorojen määrästä?</p> <p>Liikuntapalveluihin palkattiin arviointivuoden aikana ohjaaja, joka on järjestänyt ryhmäliikuntaa, pienryhmätoimintaa ja tapahtumia. Järjestettyjä tapahtumia ja niiden osallistujamäärät ovat olleet todella hyviä (mittarit kattavat tapahtumat ja osallistujamäärät syyskuusta vuoden loppuun). Tarkastuslautakunta painottaa, että tapahtumista tiedottaminen tulee tehdä siten, että tieto on</p>	

kaikkien kuntalaisten saatavilla. Lisäksi tulee huomioida, että tapahtumia järjestetään siten, että eri ikäryhmille on tarjolla erilaisia tapahtumia. Onko tapahtumien ja osallistujamäärien osalta tilastoitu, kuinka tapahtumia ja osallistujia on ollut eri ikäryhmistä.

Uimahallin osalta tavoitteet on pääosin saavutettu. Kävijämäärä kasvoi hieman edellisvuodesta; kuntalaisille tarjotut ilmaiset uintikerrat ovat osaltaan innostaneet asiakkaita uimahalliin. Tapahtumamäärien osalta tavoitteesta on jääty selvästi, tämä voi selittyä sillä, että tapahtumiin ei ole kirjattu erikseen uimakouluja, koululaisten uinteja tai erilaisia ja eri järjestäjien tapahtumia.

Tarkastuslautakunta kysyy, onko aikaisempina vuosina tilastointitapa ollut erilainen? Tavoiteasetannassa voisi pohtia onko tarpeen muuttaa mittarointia siten, että mittarit määriteltäisiin eri segmenteille.

Nuorisotilakysymys on yhä kesken. Työntekijäresurssia on kasvatettu vuoden aikana ja toimintaa on järjestetty nuorisotilojen lisäksi tapahtuma- ja retkimuotoisesti. **Tarkastuslautakunta kehottaa, että nuorisotilakysymys tultaisiin ratkaisemaan pikaisesti.**

Nuorisovaltuusto on arviointivuoden aikana toiminut aktiivisesti. Nuorisovaltuusto on osallistunut kunnalliseen päätöksentekoon tekemällä aloitteita, osallistumalla lautakuntatyöskentelyyn, sekä toimimalla yhteistyötahona seurakunnan kanssa. **Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että toiminta on aktiivista ja monipuolista.**

Tekninen lautakunta

TOIMIALA	TEKNINEN LAUTAKUNTA	
	<p>Teknisen lautakunnan strategiaa tukevista tavoitteista saavutettiin suurin osa. Investointihankkeet toteutuivat melko hyvin aikataulun mukaisesti. Kokonaisuutena tarkastellen teknisen lautakunnan alaisten vastuualueiden toimintakate toteutui noin 30.000 euroa budjetoitua pienempänä.</p> <p>Teknisen toimen hallinto ja kiinteistöt tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintakulut ylittivät talousarvion tavoitteen 15.500 eurolla. Toimintakulujen ylitykset muodostuivat siitä, että uuden maankaatopaikan perustamiskustannuksia ei ole osattu huomioida talousarvion laadinnassa sekä arvioitujen palkkakulujen ylittymisestä teknisen toimen hallinnon ja kiinteistöjen osalta. Toimintatuotot vastaavasti kasvoivat lähes samassa suhteessa. Kokonaisuutena tehtäväalueen toimintakate toteutui 7.400 euroa budjetoitua parempana.</p> <p>Tieasiat ja liikenneväylät tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintatuotot alittuivat hieman budjetoidusta. Toimintakulut ylittivät talousarvion tavoitteen n. 27.000 eurolla. Toimintatuottojen alitus johtuu yksityisteiden omavastuuosuuksista, jotka määräytyvät edellisen vuoden kulujen suhteessa. Toimintakulujen ylityksiin ovat vaikuttaneet haastavat keliolosuhteet, jotka ovat vaatineet arvioitua enemmän huolto- ja kunnossapitotoimia.</p> <p>Vesihuoltolaitos tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Toimintatuotot ja -kulut alittuvat talousarvioon nähden. Koska toimintatuotot eivät ole toteutuneet talousarvion mukaisesti, tilikauden tulosta ei ole saavutettu talousarvion mukaisesti.</p> <p>Tukipalvelut tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintakulut alittivat talousarvion tavoitteen 133.000 eurolla.</p>	
Talousarvion toteutuminen	Toimintakate, budjetoitu	- 439,262
	Toimintakate, toteutunut	- 407,956,09
	Toimintakate, % budjetoidusta	92,9
Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta		
Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset	<p>Toimintakatteen nousu on ollut maltillista edellisvuoden tilinpäätökseen verrattuna.</p> <p>Katujen perusparantaminen. Katuverkoston peruskorjausohjelma korjausvelan määrittämiseksi oli laadittavat 30.4.2019 mennessä. Tekninen palvelualue on kartoittanut kunnan nykyisen katu- ja tieverkoston ja laatinut peruskorjausohjelman, minkä lopputuloksena on saatu kattava kuva tieverkostostamme ja luotu kaduille kunto- luokitus. Katuverkoston peruskorjausohjelma kattaa kunnan hoidossa olevan katu- ja tieverkoston. Kartoituksen ja kunto- luokituksen pohjalta korjausvelan suuruudeksi on arvioitu noin 7 milj. euroa. Tarkastuslautakunta painottaa, että taloudellisia resursseja pitää varata sekä laatia selkeä suunnitelma, kuinka korjausvelan kiinnikurominen toteutetaan.</p>	

Yksitysteiden hoitojärjestelyjen toimivuus ja kustannukset oli selvitettävä kunnanhallitukselle 30.4.2019 mennessä. Selvitystyö on käynnistynyt, mutta ei ole vielä valmis. **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että talousarviossa asetetut sitovat tavoitteet saadaan valmiiksi ajallaan.**

Hulevesien hallinta- ja taloussuunnitelma oli laadittava 28.2.2019 mennessä. Hulevesien hallinta- ja taloussuunnitelma on valmistunut 4.9.2019. Hulevesien hallintasuunnitelmassa esitetään yleiset periaatteet Isonkyrön kunnan asemakaava-alueen hulevesien hallintaan ja hulevesiverkoston laajentamiseen.

Vesihuollon kehittämissuunnitelma 2012–2017 uudistetaan 30.6.2019 mennessä. Vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittäminen on kesken. Suunnitelma on tarkoitus saada valmiiksi uuden vedenkäsittelylaitoksen valmistumisen jälkeen. **Tarkastuslautakunta toivoo, että kehittämissuunnitelman valmistumiselle asetetaan selkeä päivämäärätavoite, johon mennessä suunnitelma valmistuu.**

Vesihuoltolaitoksen varautumis- ja riskienhallintasuunnitelma oli laadittava 30.9.2019 mennessä. Vesihuoltolaitoksen varautumis- ja riskienhallintasuunnitelma on esitelty tekniselle lautakunnalle 3.12.2019, joka on päättänyt merkitä valmistumisen tiedokseen. Tekninen lautakunta on päättänyt, että suunnitelmaan tehdään päivitykset uuden vesilaitoksen valmistuttua keväällä 2020, jolloin myös tuotantoeläintilojen tiedot päivitetään. **Tarkastuslautakunta toivoo, että suunnitelman päivitykselle asetetaan päivämäärä, johon mennessä viimeistään se on tehtävä.**

PTS-toimenpiteet kiinteistöjen kunnossapidosta vuosille 2019–2025 oli laadittava 30.8.2019 mennessä. Tekninen toimi on esitelty Isonkyrön kunnan kiinteistöille laaditun pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) tekniselle lautakunnalle 13.8.2019, joka on päättänyt merkitä suunnitelman valmistumisen tiedokseen. PTS:n on tarkoitus toimia työkaluna kiinteistöjen korjausinvestointien ja huoltotoimien suunnitelmallisessa toteuttamisessa. PTS toimii myös pohjatietona kiinteistöjen korjausvelan ja teknisen nykyarvon määrittämiselle.

Ympäristölautakunta

TOIMIALA	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA						
<p>Ympäristölautakunnan strategiaa tukevat tavoitteet saavutettiin hyvin.</p> <p>Rakennustarkastus ja ympäristötoimi tehtäväalueen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin hyvin. Toimintatuotot alittivat talousarvion tavoitteen noin 2.600 eurolla. Toimintatuottojen alituksiin on vaikuttanut lupapäätöksistä kertyvien tulojen määrän jäämisestä ennakoitua pienemmiksi. Toimintakulujen alittivat talousarvion tavoitteen noin 20.800 eurolla. Toimintakulujen alitus johtuu pääsääntöisesti insinöörin palkkaukseen varatun määrärahan kohdentumisesta arvioitua enemmän teknisen lautakunnan määrärahoihin.</p>							
Talousarvion toteutuminen	<table> <tr> <td>Toimintakate, budjetoitu</td> <td>-120.801</td> </tr> <tr> <td>Toimintakate, toteutunut</td> <td>-102.604,27</td> </tr> <tr> <td>Toimintakate, % budjetoidusta</td> <td>84,9</td> </tr> </table>	Toimintakate, budjetoitu	-120.801	Toimintakate, toteutunut	-102.604,27	Toimintakate, % budjetoidusta	84,9
Toimintakate, budjetoitu	-120.801						
Toimintakate, toteutunut	-102.604,27						
Toimintakate, % budjetoidusta	84,9						
Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta							
Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset	<p>Rakennusjärjestys oli uudistettava 30.4.2019 mennessä. Ympäristölautakunta on 10.9.2019 hyväksynyt osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja luonnoksen rakennusjärjestykseksi ja asettanut ne nähtäville. Ympäristölautakunta on lausuntojen perusteella käsitellyt asiaa 17.12.2019 ja siirtänyt rakennusjärjestys-ehdotuksen kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Rakennusjärjestys on kunnanvaltuuston käsittelyssä 27.5.2020. Tavoitteena on saada rakennusjärjestys 2020 vuoden aikana voimaan.</p> <p>Rakennustyön valvonnasta perittävät maksut oli tarkistettava 30.8.2019 mennessä. Rakennusvalvonnan maksut on valmisteltu ympäristölautakunnassa 22.10.2019. Kunnanhallitus on käsitellyt asiaa 18.11.2019. Kunnanvaltuusto on 23.1.2020 hyväksynyt taksat ja todennut, että ne tulevat voimaan 1.3.2020 alkaen.</p> <p>Kehittämistarpeista kiinteistörekisterin laadunparannus jatkuu tulevina vuosina. Kiinteistörekisteriä on saatettu ajantasaiseksi resurssien puitteissa. Pääpaino on ollut sijantietojen korjaaminen. Kiinteistörekisterissä on yhä puutteita ja palveluntarjoaja on arvioinut tehtävään tarvittavaksi henkilötyömääräksi n. 2 henkilötyövuotta. Kiinteistörekisterin ajantasalle saattaminen on aloitettu vuonna 2018. Tarkastuslautakunta kysyy, mikä on arvioitu kehittämisohjelman valmistumisaikataulu sekä onko kehittämiseen tarvittavia resursseja riittävästi?</p>						

KONSERNI JA LIKELAITOSTEN ARVIOINTI

Isonkyrön Lämpö Oy

Isonkyrön Lämpö Oy:lle Isonkyrön kunnan talousarviossa 2019 asettamat tavoitteet on saavutettu hyvin. Yhtiön liikevaihto oli 705.495,34 euroa, mikä oli noin 14.000 euroa parempi kuin edellisvuonna. Tilikauden voitto oli 88.668,73 (2018: 51.137,28). Energian hinta on pidetty kilpailukykyisellä tasolla.

Vuoden 2019 lämmönmyynti oli n. 8,06 GWh, joka on yhtiön historian suurin. Lämpöenergia tuotettiin kokonaisuudessaan hiilineutraaleilla polttoaineilla. Vuoden 2019 aikana yhtiö alkoi päivittämään kaukolämmön mittareita etäluettaviksi.

Isonkyrön Asuntovuokraus Oy

Isonkyrön Asuntovuokraus Oy:lle Isonkyrön kunnan talousarviossa 2019 asettamat tavoitteet on saavutettu hyvin. Yhtiön liikevaihto oli 1.105.020,89, mikä oli edellisvuotta parempi. Liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta käyttöasteen noususta johtuen. Tilikauden voitto oli 0,24 euroa (2018 -0,37 euroa).

Asuntojen käyttöaste oli 94 %, mikä on 2,9 %-yksikköä korkeampi, kuin edellisvuonna. Tavoitteena käyttöasteelle on ollut 95 %.

Kaikista asunnoista teetätettiin kuntokartoitus ja ryhdyttiin tekemään raportin mukaisia korjaustöitä.

Kyrönmaan Jätevesi Oy (yhteisyhteisö)

Kyrönmaan Jätevesi Oy:lle Isonkyrön kunnan talousarviossa 2019 asettavat tavoitteet on saavutettu hyvin. Yhtiön liikevaihto oli 447.616,38 euroa (2018: 466,634.98). Tilikauden voitto oli 4.046,23 euroa (2018: 69,54 euroa).

Vuoden 2019 aikana puhdistamalla käsiteltiin jätevesiä yhteensä 528.668 m³. Osakkaiden laskuttamat jätevesiosuudet olivat yhteensä 247.225m³. Vuotovesien osuus käsitelystä kokonaisuudesta oli n. 53 %.

KUNNAN TALOUDEN TUNNUSLUKIJEN ARVIOINTI

Kunnan taloudelliset tavoitteet toteutuivat odotetusti. Tilinpäätösvoonna alijäämää syntyi 98 tuhatta euroa (2018: +1.36 milj. euroa).

Taseeseen on kertynyt kumulatiivista ylijäämää 11.2 milj. euroa.

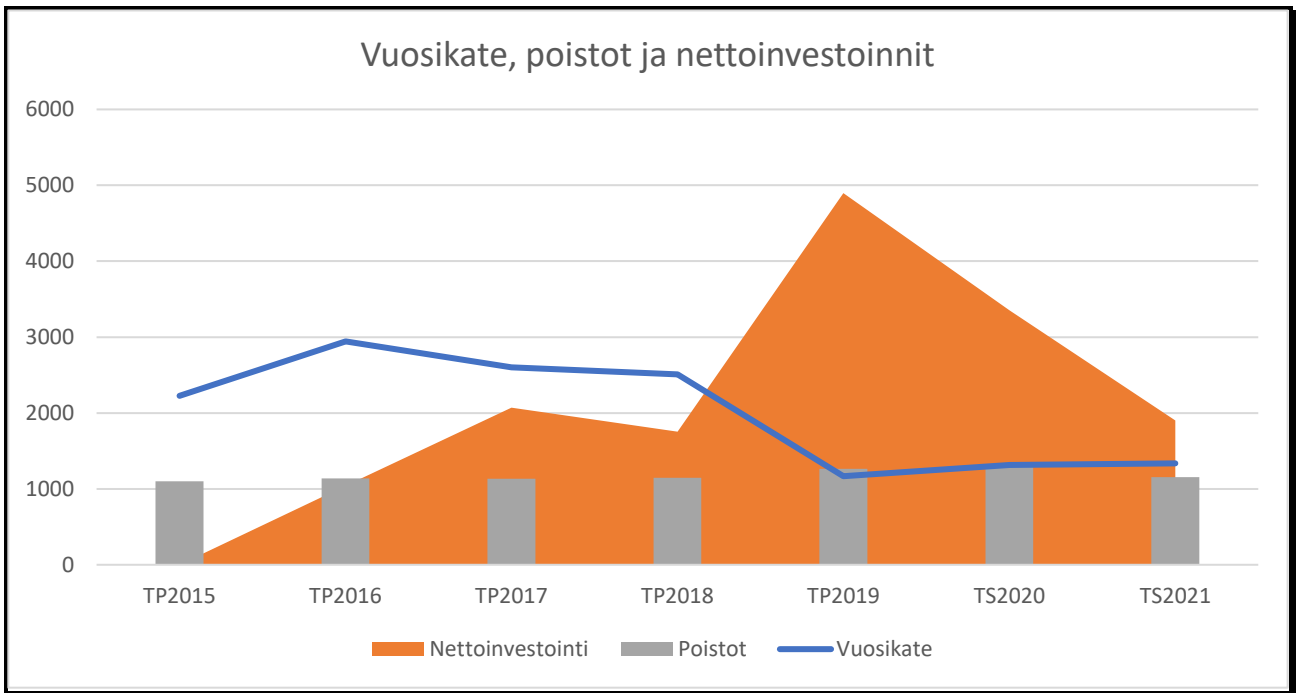
Kunta (t€)	2016	2017	2018	2019
Toimintakate	-25 389	-25 616	-25 109	-27 281
Vuosikate	2 943	2 602	2 507	1 167
Poistot	1 136	1 132	1 146	1 265
Tilikauden tulos	1 807	1 613	1 362	-98
Poistoeron muutos				
Ali-/ylijäämä	1 807	1 613	1 362	-98
Kumulatiivinen edellisen tilikauden ja tilikauden yli-/alijäämä	8 338	9 951	11 313	11 215

Verotuloja vuonna 2019 kertyi noin 0.5 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtionosuuksien tilityksiä kunta sai vuonna 2019 noin 0.27 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuosikatteen suhde poistoihin

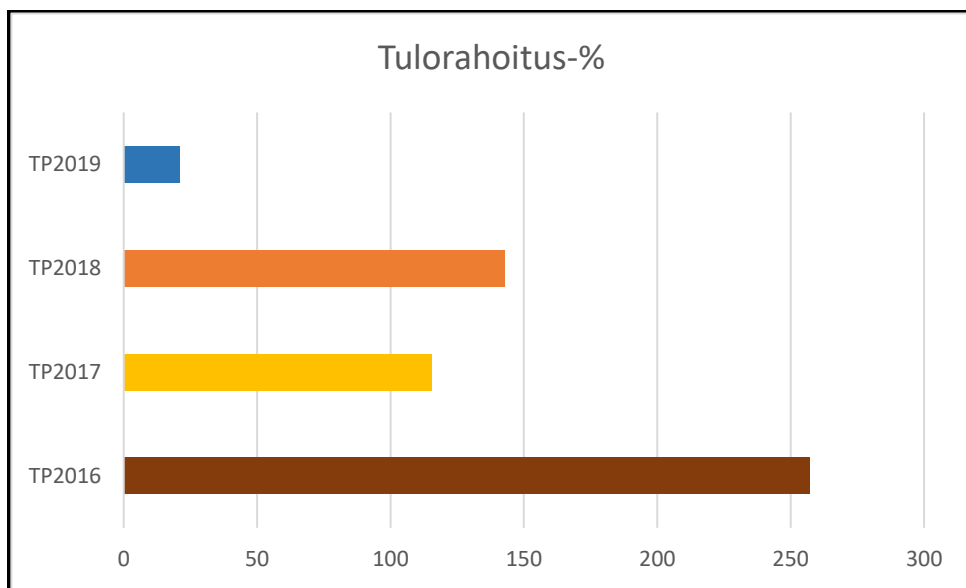
Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Kunnan tulo-rahoituksen oletetaan yleisesti olevan riittävä, mikäli tunnusluvun arvo on 100 prosenttia, eli vuosikate on vähintään poistojen suuruinen. Oletusta voidaan pitää pätevänä kuitenkin vain, jos poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa.

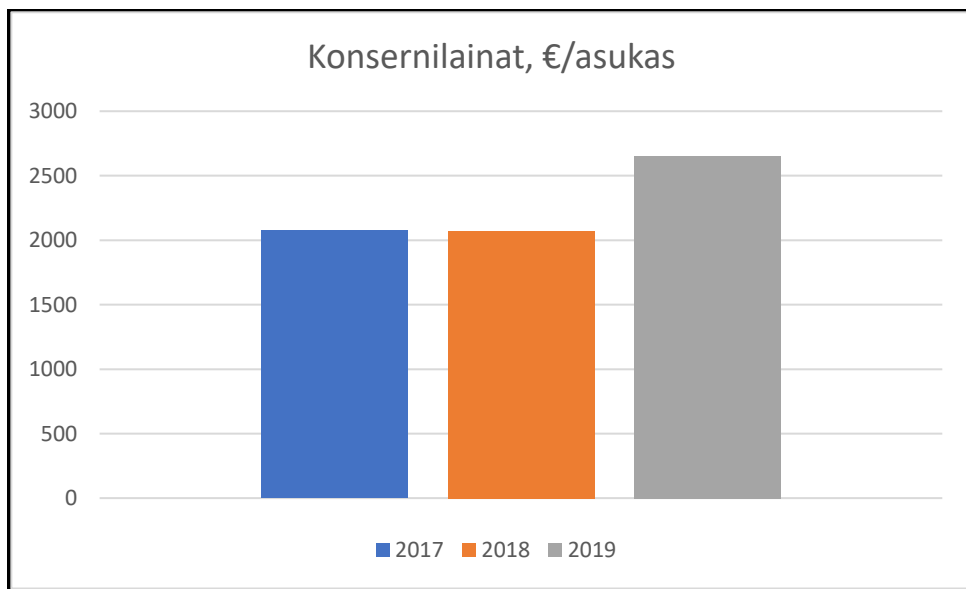
Investointien tulorahoitus

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa osuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli omaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavaroilla. Lainarahalla rahoitettavaksi on arviointivuonna 2019 jäänyt 79 % investoinneista.

Kuntakonsernin lainakanta

Konsernitaseen lainakanta asukasta kohden osoittaa kunnan ja sen tytäryhteisöjen muodostaman kuntakonsernin korollisen vieraan pääoman määrän vuoden lopussa. Isonkyrön kuntakonsernin lainamäärä oli vuoden 2019 päättyessä 2653 euroa asukasta kohden (2018: 2070 euroa asukasta kohden)

Kunnan lainakanta (ilman konserniyhtiöitä) oli vuoden lopussa 774 euroa asukasta kohden (2018: 269 euroa asukasta kohden). Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate kunnalla on hyvällä tasolla (2,55). Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, kun tunnusluku on yli yksi.

Kriisikuntakriteerit

Kuntalain 118 §:n mukaisesti kunta voi joutua arviointimenettelyyn silloin, kun se ei pysty kattamaan taseeseen kertynyttä alijäämää viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta. Arviointimenettely voi käynnistyä myös talouden tunnuslukujen raja-arvojen perusteella. Kriteereinä ovat tällöin joko asukasta kohti kertynyt alijäämä tilinpäätöksessä vähintään 1000 €/asukas ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 €/asukas tai mikäli alla olevat rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut täyttävät raja-arvot kahtena peräkkäisenä vuonna:

1. **Negatiivinen vuosikate**
2. **Tulovero % vähintään 1,0 % korkeampi kuin kuntien painotettu keskiarvo (19,88%)**
3. **Kuntakonsernin lainamäärä/asukas ylittää keskimääräisen vähintään 50 %:lla**
4. **Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus vähintään 50% (48.13%)**

Kriisikuntakriteerit eivät täyty Isonkyrön kohdalla. Kunnalla ei ole kattamatonta alijäämää, eikä vuosikate ole negatiivinen. Tulovero % on korkeampi, kuin kaikkien kuntien painotettu keskiarvo. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus alkaa olla lähellä 50%. Velkaantuneisuus % on noussut edellisvuodesta noin 6 prosenttiyksikköä.

Kriteereihin on ehdotettu muutoksia, joita sovellettaisiin vuoden 2020 tilinpäätöksen tunnuslukuihin. Vuosikate % poistoista tulisi korvaamaan tunnusluvun negatiivinen vuosikate. Lainamäärä/asukas säilyisi edelleen kriteerinä, mutta pelkän lainamäärän lisäksi tunnusluvussa huomioitaisiin myös vuokratavastuut. Kun kunta rahoittaa kiinteistöjen uusimista leasingjärjestelyillä, kuvaisi kyseinen uudistettu tunnusluku kunnan taloudellista tilannetta realistisemmin. Uutena tunnuslukuna tulisi tarkasteluun laskennallinen lainanhoitokate, joka korvaisi suhteellinen velkaantuneisuus -tunnusluvun. Kyseinen tunnusluku kuvaa velanhoitokykyä, kun vuosikatteen riittävyttä verrataan lainojen lyhennyksiin ja korkokuluihin.

Kriisikuntakriteerit 175/2019

1. Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta; TAI
2. Kuntakonsernin alijäämä €/asukas on viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1.000 € ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 €; TAI
3. Kunnan rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut täyttävät kahtena vuonna peräkkäin seuraavat raja-arvot:
  - Konsernin vuosikate on alle 80% poistoista;
  - Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2.0 %-yksikköä yli keskimääräisen tuloveroprosentin;
  - Kuntakonsernin lainamäärä per asukas on vähintään 50 % yli keskimääräisen lainamäärän; JA
  - Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Kunta ei täytä uusia kriisikuntakriteerejä.

YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta on arvioinut kuntastrategian toteutumista tavoitteiden ja painopisteiden osalta tilinpäätöstietojen ja muiden saatujen selvitysten perusteella. Kunnanvaltuuston asettamat sitovat tavoitteet on saavutettu kunnan toimialoilla ja vastuualueilla pääosin hyvin tarkastusvuonna 2019. Pääosin kaikkien toiminnallisten tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen.

Päivitetty kuntastrategia hyväksyttiin marraskuussa 2019. Päivitetyn kuntastrategian painopisteet vaikuttavat tulevaisuudessa kunnan kehittämisen takana ja toiminnan tavoitteet tulee näin ollen nousta strategiasta.

Vuosi 2019 oli taloudellisesti kunnalla tyydyttävä. Velkaantuminen hieman nousi ja talousarvio toteutui tyydyttävästi, vaikka ylityksiä tuli mm. erikoissairaanhoidon menojen osalta, sekä sijaispalveluiden kautta. Kuntatalouden haasteet tulevat jatkumaan tulevaisuudessakin. Tulevaisuudessa tulee taloussuunnittelussa huomioida kunnan kapeneva tulopohja satunnaisten tuottojen ja verotulojen mahdollisesti heikentyessä. Väestörakenteen muutos vaikuttaa osaltaan tulevaisuudessa palvelutarpeen kasvuun ja sitä kautta käyttötalousmenoihin.

Tilinpäätösraportointi oli riittävän informatiivista tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi. Joidenkin yksittäisten mittareiden osalta tilastointitapaa oli muutettu, mikä aiheuttaa haasteita, jos vertailua tehdään edellisiin vuosiin nähden. Tulevaisuus näyttää, miten päivitetyn strategian linjauksia kuvataan jatkossa mitattavina asioina. Tavoiteasetanta on pääosin ollut selkää ja tavoitteiden toteutumista tilinpäätöksessä on kuvattu pääosin hyvin ja perustellusti.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota siihen, että tavoitteiden toteutumisen raportointi jää joidenkin tehtävälueiden osalta niukaksi sekä heikosti perustelluksi. Tarkastuslautakunta kehottaa toimialueita edelleen kehittämään tavoiteasetantaa ja mittarointia uuden päivitetyn kuntastrategian toteutumista tukevaan muotoon sekä miettimään mittaroinnin mahdollista segmentointia paremman kuvan saamiseksi.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuustolle, että:

- tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2019 merkitään tiedoksi
- tilinpäätös vuodelta 2019 hyväksytään ja kunnan hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.-31.12.2019
- kunnanvaltuusto päättää velvoittaa kunnanhallituksen ilmoittamaan niistä toimenpiteistä, joihin se on arviointikertomuksen johdosta ryhtynyt. Ilmoitus pyydetään antamaan ennen vuoden 2021 talousarviokäsittelyä.

Isosakyrössä 18. toukokuuta 2020

Erja Hakola
puheenjohtaja

Timo Karhu
varapuheenjohtaja

Jarkko Karhu
jäsen

Antti Nyrhinen
jäsen

Raili Varo
jäsen